

**BISDOM
ROTTERDAM**

Inleiding bisschop Van den Hende

Bij de ontvangst van de relik van de H. Theresia van Lisieux, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam 28 mei 2024

We ontvangen deze weken een relik van de heilige Theresia van Lisieux in het bisdom. Eerst hier in de kathedraal in Rotterdam, maar er is een hele route voor haar uitgestippeld. Ze gaat van Rotterdam nog naar Leiden en de parochie van Wassenaar en naar Den Haag voor onder meer de Franstalige parochie. We hebben zelfs nog een bijeenkomst voor vrede in Den Haag in de Heilige Jacobus de Meerdere kerk, omdat Theresia ook patrones van de vrede is.

Ik wil pater Marc Leroy a.a. hartelijk danken voor het initiatief om de relik van Theresia naar ons bisdom te brengen. U bent nog niet zo lang in ons bisdom, maar met uw enorme inzet heeft u wel iets teweeggebracht dat we allemaal mogen meenemen in de groei van het geloof. Theresia van Lisieux was eind jaren '90 in alle Nederlandse bisdommen voor een rondgang zoals met de relieken van de heilige Bernadette, die we als bisdom in april verwelkomden. Maar sindsdien is het rustiger geworden rond Theresia. Er zijn wel mensen die belangstelling hebben voor haar leven, maar er is wat dat betreft ook een hele generatie katholieken die haar nog niet kent of die haar opnieuw zou kunnen leren kennen. Dus dank voor uw initiatief en ook fijn dat u er vandaag bij bent.

Theresia van Lisieux is een heilige van formaat. Dat was Pius X (paus van 1903 tot 1914) al uit het hart gegrepen, want die was zeer geroerd door haar geestelijke getuigenissen. In het begin van de 20e eeuw waren haar geschriften wijd verspreid en hij zei: dit is een spiritualiteit van formaat.

Nog niet zo lang geleden heeft paus Franciscus een speciale brief geschreven in 2023 om nogmaals de betekenis van Theresia naar voren te brengen. Die brief wil ik graag in uw aandacht aanbevelen. Paus Franciscus schrijft: Theresia pelgrimeert met ons mee. En het mooiste teken van haar spiritualiteit zijn de ontelbare rozen die zij verspreidt. Dat wil zeggen: de genade die God ons schenkt op haar voorspraak om ons te steunen op de weg van ons leven. De rozen, waarover Theresia zelf spreekt, de rozen die op haar beeld te zien zijn in de kerk en die ze zo innig vasthoudt, zijn de rozen die de vele genaden uitbeelden die God schenkt op haar voorspraak, op haar gebed.

Theresia werd geboren op 2 januari 1873 en al op 15-jarige leeftijd trad ze in bij de Karmel in Lisieux. Ze was op haar 13e al zeer enthousiast om in te treden. Ze heeft zelfs die vraag nog voorgelegd toen ze in audiëntie was bij paus Leo XIII, maar die heeft daar toch niet meteen ja op gezegd. Uiteindelijk is ze op haar 15e ingetreden in de Karmel van Lisieux. En eigenlijk heel kort maar, een goede tien jaar, want toen werd ze ziek. Ze kreeg tuberculose en heeft een tijd op bed in het klooster doorgebracht en uiteindelijk is ze gestorven in 1897. Ze was nog maar 24 jaar en toch heeft ze zoveel betekenis gekregen.

Door haar geschriften, door haar getuigenis, werd ze reeds in 1921 eerbiedwaardig verklaard. Dat wil zeggen dat iemand in aanmerking komt voor het proces van zalig- en heiligverklaring. In 1923 was de zaligverklaring en in 1925 de heiligverklaring door paus Benedictus XV. En in 1927 werd zij patroonheilige van de missie, vanwege haar uitgebreide correspondentie met een missionaris. Uiteindelijk in 1997, dus honderd jaar na haar sterven,

werd ze door paus Johannes Paulus II tot kerklerares verklaard. Maar meteen na haar dood verschenen er al meerdere publicaties van haar geschriften.

Je merkt dat Theresia bij velen veel aandacht krijgt. Waarom is dat nou precies? Ik denk dat het te maken heeft met haar eenvoud, met haar manier van vertellen over haar relatie met de Heer. Paus Paulus VI vertelde dat hij werd gedoopt op de sterfdag van Theresia van Lisieux en hij heeft meerdere keren gezegd dat hij dat een grote genade vond. Je ziet ook van meet af aan dat veel meisjes Theresia als extra heiligennaam kiezen bij hun vormsel. In deze streek is dat vaak Lidwina, maar in grote delen van het land en daarbuiten was het ook vaak Theresia van Lisieux.

Wat haar populariteit precies bij grote delen van de katholieke bevolking heeft teweeggebracht, weet ik niet. Ik weet wel dat het haar zogenaamde “kleine weg” is die bij veel mensen tot de verbeelding spreekt. De aanduiding “de kleine weg” van Theresia is trouwens niet van haarzelf. Het is een karakterisering van zuster Agnes in 1907 toen Theresia tien jaar dood was, die op die manier haar spiritualiteit karakteriseerde als een weg van een spirituele jeugd. En dat is blijven hangen. De kleine weg van een spirituele jeugd. Later in 1921 bij het eerbiedwaardig verklaren van Theresia nam paus Benedictus XV die woorden in de mond en daarna is heel wijdverspreid geraakt die aanduiding van de kleine weg van Theresia.

Ik vroeg me eigenlijk meteen af wat zou Titus Brandsma van haar gevonden hebben? Hij is een pater karmeliet. Wat zou hij zeggen over de ongeschoeide karmelietes Theresia van Lisieux? Kijkend in De Katholieke Encyclopedie, in de versie van 1954, zien we dat er een kolom is besteed aan Theresia van Lisieux, waar heel eenvoudig onder staat: Brandsma. Dus dat is een tekst die waarschijnlijk uit een eerdere editie van de katholieke encyclopedie is overgenomen, want Titus Brandsma was inmiddels overleden in Dachau. Toen ik zijn tekst over Theresia las vond ik het een hele korte en treffende beschrijving die ik ook heel helder vind. Ik lees hem voor:

“Theresia van het Kindje Jezus, ofwel Theresia van Lisieux, ofwel kleine Theresia. [...] Een ziel brandend van liefde tot God, maar tot Hem opgaande langs de gewone dagelijkse bezigheden voor God en met God verricht, om daardoor genade voor anderen te verwerven. Het was haar “kleine weg”. Ze leefde kinderlijk eenvoudig met God. Nam alles met blijde offervaardigheid uit zijn handen aan, ook vroegtijdige ziekte en dood. Al brak deze haar roeping, zielen voor God te winnen langs de weg van het offer, zij zou die roeping voortzetten in de hemel en voorspelde: “Na mijn dood zal ik rozen laten regenen”. Wonderbaar is sindsdien haar tussenkomst geweest. Overal riep men haar aan en dit gebed werd op zo treffende wijze verhoord, dat haar verering in korte tijd aller harten veroverde. Heel de wereld vroeg en verkreeg en vierde haar zaligverklaring in 1923 en een heiligverklaring in 1925. Lisieux werd een druk bezocht heiligdom. [...] Zij is patrones der missiën en van het apostolaat der hereniging, omdat ze heeft laten zien hoe door gebed en heiliging van het gewone dagelijks leven iedereen genade en bekering voor de zielen kan verwerven”.

Dus kort samengevat: de weg, die klein is met de ziel die brandt van liefde tot God, die tot God opgaat langs de gewone dagelijkse bezigheden voor God en met God verricht, om daardoor genade voor anderen te verkrijgen.

Het is een mooie tekst van Titus Brandsma, die zelf hoogleraar spiritualiteit was in Nijmegen en die toen deze encyclopedie uitkwam in 1954 zelf al de marteldood was gestorven. Hij is iemand die spreekt vanuit zijn eigen Karmeltraditie over de kleine Theresia die niet alleen degene is die heilig verklaard is vanwege haar kleine weg, maar ook als patrones van de missie, terwijl ze eigenlijk altijd als zuster binnenbleef en op één plek bad en leefde.

Recent schreef paus Franciscus de apostolische exhortatie “C’est la confiance” (Het is het vertrouwen) over het vertrouwen in de barmhartige liefde van God. Die brief heeft hij willen schrijven bij gelegenheid van de 150e geboortedag van de kleine Theresia. Wonderlijk is wel dat de brief niet uit is gegaan op de geboortedag van Theresia in januari, maar in oktober op de dag van de gedachtenis van de grote Theresia, de heilige Theresia van Avila. De paus heeft dat op die manier bewust gedaan, omdat hij wil laten zien dat heiligen niet los verkrijgbaar zijn, dat heiligen ook niet los worden vereerd, maar dat ze deel zijn van het volk van God en dat heel bijzonder de kleine Theresia ook deel uitmaakt van de geestelijke traditie van de Karmel en daarin haar eigen religieuze plaats heeft. Dus vandaar een exhortatie bij 150 jaar Theresia van Lisieux, maar dan wel op de dag dat Theresa van Avila haar gedachtenis heeft.

Vertrouwen op basis van Gods barmhartigheid. Het gaat de paus dan niet om alleen te focussen op Theresia als zodanig. Maar juist ook op haar plaats in en met het volk van God. Op de eerste plaats wijst hij erop dat Theresia ons naar God verwijst, naar Christus wil verwijzen. Zowel het Kind Jezus dat mens geworden is omwille van ons heil, maar ook de lijdende Christus die zich tot het einde toe voor ons gegeven heeft aan het kruis. En met beiden is ze in gesprek. Het blijkt ook uit haar eigen boek “Het verhaal van een ziel”, dat ze geschreven heeft, dat ze sprak met het Kind Jezus en zei: U kent mij, U houdt van mij vanaf het begin en U was al met mij bezig op het moment dat U in deze wereld kwam. En hetzelfde heeft ze ook tegen de gekruisigde Jezus gezegd: op het kruis heeft U mij voor ogen gehad. Dat klinkt, moet ik eerlijk zeggen, wel heel erg “ik” en “Gij”. Maar dat is denk ik niet wat zij als hoofdaccent heeft. Theresia voelt zich aangetrokken tot Christus en ze is ervan overtuigd dat die haar lief heeft gehad en dat is voor haar de enige reden om zoveel aan de Heer te vragen en zoveel van de Heer te verwachten. Ze schrijft: de Heer is mijn enige liefde. Er kan niets tussenkomen en niets gaat daar bovenuit.

In de geschiedenis van een ziel maakt ze volgens paus Franciscus duidelijk dat er sprake is van evangelisatie door aantrekkingskracht. Ze richt zich niet tot Jezus door een soort druk, omdat ze wel naar God toe moet gaan. Maar het is een aantrekkingskracht uit liefde nadat eerst de liefde en barmhartigheid van God naar haar is uitgegaan. Dus Theresia voelt zich klein en voelt zich aangetrokken tot Christus. En als zij zo vertelt over haar band met de Heer, gaat het niet alleen over haar band met de Heer, maar ook dat de Heer naar alle mensen met zijn liefde toe gaat, dat de Heer voor alle zielen met zijn liefde wil klaarstaan om ons te heiligen. En dan is het niet meer zo’n louter persoonlijke lijn van: o, de Heer en ik, wat hebben we het toch fijn. Maar dan is het: ik weet dat ik naar de Heer toega, omdat ik zijn barmhartigheid en liefde heb gekend. En dat geldt voor elke ziel die openstaat voor de liefde en barmhartigheid van God. En dan zegt ze: ondanks mijn kleinheid, mijn zonde kan ik toch streven naar heiligheid. Dat is heel belangrijk, want dat betekent dat ze de weg naar heiligheid niet ziet als het resultaat van haar eigen inspanningen, ook niet ziet als het resultaat van haar eigen oefenen, maar dat het vooral de Heer is die haar optilt, die haar verandert, die haar heiligt.

Theresia zal nooit zeggen: ik wil heilig worden. Maar wel: ik wil heilig gemaakt worden. En Theresia, dat schrijft ook paus Franciscus, gebruikte daarvoor het beeld van een lift. Die lift die mij moet verheffen tot de hemel, zegt ze, zijn uw armen o, Jezus. Daarom hoef ik niet groter te groeien. Integendeel, het is noodzakelijk dat ik klein blijf. Klein, niet in staat om alleen op mezelf te vertrouwen, maar vast overtuigd van de liefdevolle kracht van de armen van de Heer (C’est la Confiance nr. 16).

Dat betekent dus dat Theresia in de omgang met Christus niet de nadruk legt op zichzelf. Maar dat ze onderstreept dat het van Gods kant, van zijn genade op de eerste plaats komt. Theologen maken dat duidelijk met de uitdrukking “het primaat van het goddelijk handelen” (C’est la Confiance nr. 17 en 19). Hij zal mij heilig maken. Het is heel bijzonder dat Theresia

dus zichzelf klein maakt, maar alles verwacht van God die haar groot kan maken. Dat ze aan de ene kant zich klein maakt en tegelijkertijd ook de kleinheid van andere mensen indachtig is en ze allemaal bij de Heer wil aanbevelen met hetzelfde geloof, met dezelfde aanhankelijkheid. Het vertrouwen ligt dus niet in jezelf, zegt ze, maar buiten je eigen hart, namelijk in de oneindige barmhartigheid van God die zonder grenzen liefheeft en die alles in het kruis van Jezus heeft gegeven.

Heilig worden is dus niet een initiatief van onszelf, maar het initiatief van Godswege. En dit betekent dat in Theresia het verlangen leeft om de Heer in de communie te ontvangen, maar dat ze op de eerste plaats voelt hoe groot het verlangen van de Heer is die zich met ons wil verenigen in de eucharistie, die zich met ons wil verenigen en in ons hart wil wonen. Ook al is haar verlangen groot en is haar liefde ondubbelzinnig groot. De nadruk ligt niet op haar verlangen naar de Heer, maar ze beseft hoezeer Gods verlangen naar haar uitgaat om in ons midden in de eucharistie bij ons te zijn en ook ons hart te vervullen met zijn aanwezigheid. Dat betekent ook dat het middelpunt van haar relatie met de Heer, niet haar eigen noden zijn. Maar dat Christus ons liefheeft, staat in het centrum. En zo zoekt Hij onze ziel en wil Hij in ons blijven. Interessant is dat. Niet omdat ik zo verlang naar de communie, maar omdat Hij verlangt naar ons. En dan wordt haar verlangen naar de Heer alleen nog maar groter en inniger. Er waren dagen dat ze niet naar de kerk kon voor de communie, maar als ze dan ter communie was geweest bad ze: blijf alsjeblieft, Heer, heel lang in mijn hart, zoals in het tabernakel. Blijf alsjeblieft heel lang in mij aanwezig, zoals U in het tabernakel aanwezig bent, dan bent U toch nog dichtbij mij zonder dat ik elke dag in de heilige Mis kan zijn (C'est la Confiance nr. 22).

Het gaat dus om een heel groot vertrouwen, je overgeven aan de liefde van Christus. En niet op basis van allerlei gewetensvolle berekeningen: Ben ik er al? Mankeert er nog iets aan mij? Moet ik van de Heer nog wat extra's vragen (C'est la Confiance nr. 24)? Nee, zij voelt zichzelf een zondares, maar zij denkt: het is de Heer die naar mij verlangt en daar moet ik op vertrouwen. Hij is de lift om met zijn armen mij op te tillen. En ik moet mij dus klein houden onder zijn hand. En dan zegt ze dat ook nog eens een keer op een andere wijze, namelijk dat de Heer dorst heeft naar onze liefde (C'est la Confiance nr. 31). Haar eigen verlangen naar de liefde voor de Heer komt voort uit het feit dat ze weet dat Hij haar het eerst heeft liefgehad. Dus alle liefde van ons is geen verdienste, maar is een antwoord op de Heer die ons het eerst heeft liefgehad. Het ontvangen van de communie in het besef dat de Heer zozeer van ons houdt dat Hij naar ons toegekomen is, in ons hart wil wonen.

Waar het gaat om haar verlangen naar Christus, dan is haar gebed een antwoord op het spreken van de Heer die haar al kende toen Hij als een klein Kind is mens geworden en toen Hij aan het kruis te sterven hing. Een kleine weg. We hebben net al even afscheid genomen van het idee dat het iets is tussen haar en Jezus en verder niet. Nee, ze betreft iedereen erin door de aantrekkingskracht van Gods liefde. Evangeliserend zijn naar alle mensen toe. Maar er is nog een ander punt, namelijk dat die kleine weg ook zou kunnen worden uitgelegd als: dan blijf je rustig zitten in je hoekje, want je kunt verder niets doen, kwetsbaar, klein, je bewust van je zonden, dus je wacht maar af. Nee, Theresia wacht niet af. Want die kleine weg betekent ook dat ze aan zichzelf werkt. In de contacten met haar medezusters, die niet allemaal even vriendelijk waren. In de contacten met haar overste, die soms ook wel eens onrechtvaardige eisen stelde, probeerde zij steeds weer zich te plooiën in liefde. En dat betekent dat je niet stil zit af te wachten, maar dat je op je kleine weg in je alledaagse bezigheden probeert steeds meer die liefde van de Heer te weerspiegelen in je leven, in je woorden. Die liefde van de Heer die wil wonen in je hart.

Misschien is het wel bijzonder om te weten dat Theresia zich heel erg verbonden voelde wat betreft die kleine weg met de weg die Maria, de moeder van Jezus, is gegaan. Het is een weg van puur geloof en van pure nederigheid, zegt Theresia, de weg die Maria gegaan is. En daar heeft ze een heel mooi gebed bij gemaakt, of eigenlijk meer een soort woord dat

ze aan Maria richt. Dat staat ook in de brief van de paus (C'est la Confiance nr. 36). Ik lees het voor:

“Ik weet, Maria, dat u in Nazareth, Moeder vol van genade, arm was en niets meer wilde: geen wonderen of extases of geestvervoeringen sieren uw leven, Koningin van de heiligen! Op aarde is het aantal kleinen groot die naar u kunnen kijken zonder te beven. De gemeenschappelijke weg, onvergelykelijke moeder, wilt u afleggen en hen naar de hemel leiden.”

Wat is er aan de hand? Maria wordt gezien als de moeder van Jezus. In alle eenvoud gaat ze de weg van de Heer. Geen extases, geen grote wonderen, maar wel aanwezig bij de wonderen van haar Zoon en die kleine weg van trouw, van armoede, van je klein houden. Dat is de weg waarin Theresia zich herkent en zegt: ja, dat is de weg die past als antwoord op de roepstem van de Heer.

Die aantrekkingskracht door de barmhartigheid en liefde van de Heer beleeft Theresia niet alleen als iets tussen haar en Jezus, zoals gezegd. Ze wil met haar gebed en haar offers zoveel mogelijk mensen bij Jezus brengen. Er is het verhaal -het was voor haar intrede- dat ze hoorde over een moordenaar die op het schavot zou eindigen (C'est la Confiance nr. 28). En ze bad, want ze hoorde dat die moordenaar geen enkel teken van berouw toonde voor de gepleegde moorden. En zij is enorm gaan bidden: Jezus, laat deze moordenaar toch barmhartigheid vinden bij U. Later vernam ze dat die moordenaar op het schavot plotseling, wat niemand had verwacht, zich omdraaide en toen het kruis kuste dat een priester vasthield en drie keer de wonden kuste van Jezus aan het kruis. Toen was Theresia dolgelukkig, omdat ze had gebeden dat de Heer hem zou aannemen, of beter gezegd dat hij zich zou toevertrouwen aan de Heer. Hij heeft niet gebiecht en niet de absolutie gekregen, maar zij zag hier toch een gebedsverhoring en de grenzeloze liefde van Christus. Het was voor haar een grote vreugde om dat te kunnen vernemen. Toen groeide bij Theresia de wens om iedere dag zielen te redden. Dus de aantrekkingskracht door de barmhartigheid en de liefde van de Heer als grootste reden om de Heer toe te behoren, als grootste reden om je tot Christus te wenden. Paus Franciscus noemt dat de evangelisatie door aantrekkingskracht (cf. C'est la Confiance nrs. 9-10).

Paus Franciscus vindt het belangrijk om Theresia op deze manier present te stellen. Roeping gebeurt midden in de gemeenschap van de Kerk. Er staat dat Theresia zeer geraakt was door de tekst van apostel Paulus over de Kerk als lichaam van Christus met de vele ledematen en Christus als het hoofd (1 Korintiërs 12). In die hele gemeenschap met verschillende ledematen, met verschillende roepingen zegt Theresia: ik ontdek mijn roeping en mijn roeping is de liefde. Haar verlangen om voor de Kerk met zoveel ledematen, haar verlangen om voor al die zielen te werken, door haar gebed, door haar aanhoudend vragen door haar vertrouwvolle band met de Heer (C'est la Confiance nrs. 38-39).

Toen ze ziek op bed lag en zou sterven zei ze: ik denk aan al het goede dat ik ook nog kan doen na mijn dood. Niet voor niets dat de paus haar een heilige noemt, die niet zomaar een heilige is, maar een heilige en kerklerares van de synthese (C'est la Confiance nrs. 47 en 49). Want, zegt de paus, we moeten niet naar heiligen kijken alsof zij allerlei aparte dingen doen en die isoleren van hun leven als geheel, want dan maken wij van heiligen mensen die misschien wel zo ver en onbereikbaar worden dat ze nauwelijks nog lijken deel uit te maken van het lichaam van Christus. Daarom zegt de paus: kijk naar Theresia niet alleen naar haar offervaardigheid, niet alleen naar haar liefde voor de eucharistie, niet alleen naar haar bereidheid om te bidden en van veel af te zien, maar vooral ook naar de synthese die ze in haar leven laat zien. Namelijk dat de liefde van Christus op de eerste plaats komt en dat zij door die liefde van Christus antwoord geeft door haar liefde, en dat haar roeping van liefde deel uitmaakt van het hele volk van God (C'est la Confiance nr. 51).

Dus heiligen moeten we vereren, aanbidden om het geheel. En dan zijn heiligen minder vreemd dan je denkt, omdat ze allemaal verwijzen naar Christus, omdat ze allemaal laten zien dat hun leven een antwoord is op de roepstem van de Heer, dat hun leven een antwoord is op de uitnodiging van Christus zelf. Niet zij nemen het initiatief, maar ook in hun leven geldt: het primaat is Gods handelen zelf.

Theresia dus als de heilige van de synthese. Hoe kijken wij naar heiligen? Ze zijn onze voorsprekers en je ziet ook hoeveel mensen dat ook zeer emotioneel beleven. Niet alleen bij Bernadette, maar ook nu weer bij Theresia zullen mensen voelen: we zijn in de lijfelijke aanwezigheid van een reliek van de heilige die we zo waarderen, die we zo vereren, die ons naar God is voorgegaan. En ook in de tijd dat de relieken van Bernadette uit Lourdes hier waren, waren we zeer getroffen door wat mensen aan levend geloof laten zien, terwijl ze denken dat ze dat alleen op dat moment voor zichzelf beleven. Hun aanwezigheid en hun actieve deelname aan het gebed en de manier waarop ze de relieken vereren is ook een getuigenis dat de Heer in hen aan het werk is.

Heiligen vereren we in de mate waarin ze ons dichter brengen bij Christus. In de encycliek *Lumen Fidei* uit 2013 van paus Benedictus en paus Franciscus samen wordt gesproken over de heiligen en over middelaars van het licht. Want het licht van het geloof is werkelijk het grootste geschenk dat God ons geeft. Dat is ook in het leven van Theresia. Het geloof is niet een licht dat alle duisternis wegneemt, maar een lamp die onze schreden begeleidt en dit is voldoende op de weg van het geloof (*Lumen Fidei* nr. 57). Ook al is het donker en duister, dat betekent niet dat God niet bestaat, betekent niet dat wat we nu geloven niet voldoende is of dat we toch vroeg of laat struikelen. Nee, het licht van het geloof is een lamp die onze weg verlicht. Dan komt de encycliek te spreken over middelaars van licht. Ik weet nog dat toen ik aan dat hoofdstuk begon ik vluchtig de tekst bekeek en zag: ja, Franciscus van Assisi en ja moeder Teresa van Calcutta, dat zijn de middelaars van het licht. Maar toen moest ik de tekst nog lezen. En toen las ik dat Franciscus van Assisi weliswaar de melaatse omarmt, zijn grote moment van bekering, en dat moeder Teresa de armen in de goot van Calcutta ziet en vasthoudt, maar dat de paus dan niet zegt dat deze heiligen de middelaars van licht zijn. Niet Franciscus van Assisi of moeder Teresa zijn dat, maar het is die melaatse en het is diegene die in een goot ligt te creperen. En waarom zijn die heiligen dan zo bijzonder? Omdat zij zich door die concrete melaatse en door die concrete persoon in de goot laten wijzen op onze opdracht als leerlingen van Christus. En die heiligen zijn dan niet de middelaar van het licht, maar zij worden zelf door het zien van de melaatse en door het zien van de mens in de goot herinnerd aan hun diepste roeping, namelijk de liefde van Christus schenken aan de mensen die ze ontmoeten, in antwoord op Christus die ons het eerst heeft liefgehad.

Onze roeping ontdekken en verwijzen naar Christus. De heilige Franciscus liet zich raken door de melaatse. Moeder Teresa liet zich raken door de man of vrouw die in Calcutta in de goot lag. En de kleine Theresia laat zich raken door de ziel van mensen die in nood zijn en zij weet dan dat ze bij de Heer moet zijn om barmhartigheid en liefde te vragen. Daarom is Theresia van Lisieux nu ook voor ons nog steeds een belangrijke heilige. Niet omdat ze hele grote dingen doet. Maar omdat ze kleine dingen op grootse wijze heeft gedaan en om wat zij door haar concrete leven laat zien en daardoor verwijst naar Christus. Omdat ze in haar eigen omstandigheden haar roeping heeft ontdekt en tot doel van haar leven heeft aangenomen en die haar tot een volgeling van Jezus heeft gemaakt.

In de mate waarin wij heiligen zo vereren, in de mate waarin wij heiligen zo in ons hart sluiten, zijn we ook zelf in staat om onze roeping niet te vergeten en in de Kerk van nu ook daarin concreet zelf stappen te zetten. Zo is het goed dat wij de reliek van Theresia nu hier hebben. Dat betekent dat wij niet achter de botjes aanlopen wanneer wij als Kerk relieken bewaren en vereren, maar dat wij, in de nabijheid van concrete heilige personen -die geraakt zijn door Christus en die door concrete omstandigheden hun roeping hebben

gevolgd- ook zelf worden geraakt en opnieuw op het spoor worden gezet waartoe de Heer ons roept. En zo is deze aanwezigheid van een relik van de heilige Theresia van Lisieux een nieuwe kans om ons te bekeren, om ons priesterschap en ons diaconaat te verdiepen, om onze dienst aan de Kerk niet te isoleren, maar te zien als een roeping in de Kerk als antwoord op de liefde van God die ons het eerst heeft liefgehad. Onze kleine weg in het geheel van de Kerk die vruchtbaar kan zijn, ook in onze tijd.

- Paus Franciscus, Apostolische Exhortatie “C’est la Confiance” (15 oktober 2023)
Nederlandse vertaling: <https://www.rkkerk.nl/vertaling-pauselijke-exhortatie-over-theresia-van-lisieux-het-is-het-vertouwen/>
- T. Brandsma, Teresia van het kindje Jesus, in: De Katholieke Encyclopedie deel 22 (1954) 944-945
- K. De Meester, Thérèse van Lisieux, Mijn levensverhaal (2001), herwerkte versie 2017 (vertaling van Histoire d’une ame)
- P. Descouvemont, Thérèse de l’enfant Jesus et de la sainte face, in: Dictionnaire de Spiritualité, tome XV (1991) 576-611
- J. Bots, De kleine weg van het evangelie, aan de hand van Teresia (1999)
- Pontifical Council for the promotion of the new evangelization, The Saints in Mercy, pastoral sources for living the Jubilee (2015) 15-19
- M. Remery, Saint Theresia of Lisieux, in: Online with Saints (2019) 212-213